

Д. е. н. Марченко О. С.

Національний університет

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Інтелектуальні ресурси юридичного консалтингу: сутність, структура

Юридичний консалтинг як вид практичної юридичної діяльності є підприємницькою юридичною практикою, що здійснюється у договірній формі на комерційній основі. Його мета – отримання прибутку шляхом досягнення певного правового результату. Оскільки головною формою професійної допомоги в сфері юридичного консалтингу є консультування, його можна визначити як підприємницьку діяльність професіональних консультантів-юристів з надання господарюючим суб'єктам юридичних послуг консультативного типу. Варто зауважити, що зараз зазначений термін широко використовується для визначення юридичного обслуговування бізнесу в цілому.

Треба розрізнити юридичний консалтинг і юридичне консультування, яке по відношенню до фірми як суб'єкта господарювання і клієнта консалтингу може бути:

– *внутрішнім* (внутрішньофірмовим) консультуванням, яке здійснюють співробітники і консультаційні служби фірми;

– *зовнішнім* консультуванням, ознаками якого є незалежність, організаційно-економічна і юридична відокремленість консультанта від фірми-клієнта, здійснення консультаційного обслуговування на комерційних засадах. Юридичний консалтинг є формою зовнішнього консультування.

Знання та інформація є пріоритетними ресурсами юридичного консалтингу. Правова інформація – це сукупність документальних або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення, боротьбу з ними та їх профілактику. Уся правова інформація, як зазначається у Законі України «Про інформацію», за характером джерел поділяється на дві основні групи: офіційну (нормативну) і неофіційну (ненормативну), які різняться метою, властивостями. Офіційна правова інформація міститься в нормативних, правозастосовних і статистичних документах. Її джерелом є державні органи і посадові особи. Для офіційної інформації обов'язковою вимогою є повнота. Неофіційна правова інформація міститься у матеріалах наукових досліджень, лекціях, доповідях з правової тематики.

Правова інформація поділяється на відкриту та з обмеженим доступом, яка може бути конфіденційною і таємною. Конфіденційна інформація – це відомості, якими користуються і розпоряджаються фізичні чи юридичні

особи, котрі поширюють їх на власний розсуд відповідно до умов, здебільшого передбачених законом. До таємної інформації належать відомості, які містять передбачену законом таємницю. Її розголошення забороняється, оскільки це може завдати значної шкоди суспільству, державі, особі.

Знання є продуктом засвоєння і осмислення інформації. Правові знання – спеціалізовані знання про правові норми і принципи та механізм правового регулювання. У їх складі:

- спеціальні знання як наукові і практичні знання та навички, які відповідають сучасному рівню розвитку галузей права та використовуються (застосовуються) у юридичній діяльності;

- загальні знання як поінформованість про право як соціальне і культурне явище.

Правові знання і інформація, які в процесі надання юридичних послуг передаються консультантами клієнтам, використовуються ними як ресурси бізнесу:

- інформаційні як інформація, зафіксована на матеріальних носіях, яка зберігається в інформаційних системах;

- інтелектуальні, що приймають форми людського капіталу, інтелектуального капіталу фірми, є складовими інтелектуального потенціалу суспільства.

Юридичний консалтинг є продуцентом і постачальником консалтингових ресурсів, які можна віднести як до інформаційних, так і до інтелектуальних, тому що їх зміст становлять знання і інформація. Виокремлення консалтингових ресурсів в особливий вид ресурсів сучасного бізнесу пояснюється тим, що їм притаманні не тільки характеристики, що змістовно зближують їх з інформаційними та інтелектуальними ресурсами, але і істотні особливості. Основу такого вирізнення становлять специфічність змісту, співвідношення і взаємозв'язки інформаційної і інтелектуальної складових консалтингових ресурсів.

По-перше, існує тісний взаємозв'язок юридичного консалтингу і інформаційних ресурсів. З одного боку, одними з основних ресурсів юридичної діяльності є інформаційні ресурси, з іншого боку, консалтингова фірма, надаючи юридичні послуги клієнтам, трансформує наявну у неї правову інформацію у професійні поради, рекомендації, висновки тощо, тобто, виступає не тільки споживачем інформації, а її продуцентом, збирачем, зберігачем і продавцем. Інформаційна складова консалтингових ресурсів – це специфічна правова інформація, що передається консультантами фірмам-клієнтам у процесі консультування, тобто *консалтингова правова інформація*.

Не слід ототожнювати правову інформацію і інформаційну складову змісту консалтингових ресурсів, оскільки консультування – це не просто передавання інформації, а її тлумачення і певна адаптація до особливостей і проблем бізнесу клієнта. Тому юридична фірма чи юрист-консультант для

клієнта є не стільки розповсюджувачами правової інформації, скільки її творцями. Особливістю консалтингової правової інформації є її індивідуалізованість, адаптованість до специфіки бізнесу замовника. Консалтингова правова інформація навіть при оперативному юридичному консультуванні (а) не може бути тиражованою, (б) завжди містить ознаки комерційної таємниці, (в) належить до правової інформації з обмеженим доступом, (г) є конфіденційною, (д) становить собою відомості, що перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб, і (е) поширюється за їх бажанням відповідно з передбаченими ними умовами.

Таким чином, інформаційна складова консалтингових ресурсів – консалтингова правова інформація – це адаптована до особливостей і проблем бізнесу клієнта конфіденційна спеціалізована правова інформація. Специфіка консалтингової правової інформації полягає також у тому, що вона передається клієнтам у формі і процесі юридичного консультування як складова професійної поради, рекомендації, проекту, що спрямовані на розв'язання проблем клієнтської організації.

Правові знання виступають інтелектуальними ресурсами бізнесу, особливим видом яких є ресурси консалтингові, специфічність яких полягає у знаннях та формі їх передачі. По-перше, змістом інтелектуальної складової консалтингових ресурсів є не загальні, а спеціальні правові знання. В процесі юридичного консультування суб'єктивне (персональне) правове знання консультанта трансформується в суб'єктивне (персональне) знання клієнта. Ось чому ефективність юридичного консалтингу залежить не тільки від професіоналізму консультанта, а і від здатності та готовності клієнта оволодіти переданими йому правовими знаннями. По-друге, ці знання є специфічними, бо виступають результатом переробки фірмово-специфічної інформації, наданої клієнтом юридичній фірмі. Отже, консалтингове правове знання, будучи специфічним, служить одним з чинників ефективного ведіння сучасного бізнесу. По-третє, це знання становить (у більшій або меншій мірі) комерційну таємницю клієнта. По-четверте, формою передавання консалтингового правового знання є консультування. Ці знання одержують інституційне закріплення в процесі консультування у професіональних порадах, рекомендаціях, висновках, проектах тощо. Інакше кажучи, правові знання, які складають зміст консалтингових ресурсів, є інституційно закріплені, що є важливою консалтингу.

Таким чином, інтелектуальна складова консалтингових ресурсів – це специфічне суб'єктивне (індивідуальне і колективне) і кодифіковане правове знання, що отримало інституційне закріплення в процесі юридичного консультування, передане клієнтові, завданням якого є його засвоєння, перетворення на власний інтелектуальний капітал. Це професійне знання у галузі права. Причому інтелектуальна складова консалтингових ресурсів виконує роль чинника формування інтелектуальних ресурсів фірми-клієнта у формі як індивідуального знання її працівників, що використовується ними в

процесі здійснення відповідних функцій, так і організаційного – належного фірмі знання.

Інтелектуальна і інформаційна складові консалтингових ресурсів: консалтингова правова інформація і консалтингові правові знання – тісно взаємопов'язані. Ядро консалтингових ресурсів становить знання юристом-консультантом способу вирішення проблем клієнта, що і є метою звернення останнього до послуг юридичної фірми. Отже, правова інформація служить і джерелом, і доповненням консалтингового правового знання як інтелектуальної складової змісту консалтингових ресурсів, є супутньою стосовно знань.

Таким чином, юридичний консалтинг продукує і передає клієнтам *консалтингові ресурси* – консалтингові правові знання, які у процесі юридичного консультування отримують інституційне закріплення і передаються клієнтам на комерційних засадах разом з супутньою консалтинговою правовою інформацією.

У змісті консалтингових ресурсів інтелектуальній складовій належить пріоритетна роль, а інформаційній, що його доповнює, – супутня. Це дає підставу для визначення консалтингових ресурсів особливим видом ресурсів інтелектуальних.